

De grote doorbraak

Derek Morpew

De grote Doorbraak

Ontdek het Koninkrijk

First published in the Republic of South Africa by Vineyard International Publishers under the title *Breakthrough, Discover the Kingdom*
© 1991 Derek J. Morphey, third revised edition, 2001

Auteur: Derek Morphey
Vertaling: Vertaalteam Inside Out Publishers
Omslagontwerp: Janneke Struik
Layout: Datawyse Maastricht
Eindredactie: J.A. van Toor

Bijbelcitataten zijn afkomstig uit de N.B.G.-vertaling, tenzij anders aangegeven

ISBN 90779201 ???
© 2005 Inside Out Publishers – Amersfoort

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaargemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij digitaal, elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

Voorwoord	7
Inleiding	8
Confrontatie	9

Deel I

De openbaring van het koninkrijk in het Oude Testament 13

1	Beelden van het koninkrijk	14
2	De beloften van het koninkrijk	29

Deel II

De openbaring van het koninkrijk in het Nieuwe Testament 41

3	De vervulling van de beloften	42
4	Het mysterie van het koninkrijk	49
5	De centrale plaats van Christus	60
6	De implicaties van het koninkrijk	68
7	Het koninkrijk binnenbrengen in deze wereld	78
8	Gods ingrijpend handelen	89

Deel III

De theologie van het koninkrijk 95

9	De gelijkenissen van het koninkrijk	96
10	De levensstijl van het koninkrijk	103
11	Het Messiaanse slotfeest	119
12	Het koninkrijk en de kerk	130
13	'Reeds-Nog niet' mensen	137
14	Een streep door de streeptheologie	147
15	Genezing	161
16	Israël	165
17	Verwarring over het koninkrijk	179
18	Toekomstperspectief	196
19	Het bestuderen van de theologie van het koninkrijk	201

Appendix I – Hoe breken wij het brood	216
Appendix II – Wat wij geloven	222
Appendix III – De beloften van het koninkrijk in Jesaja	226
Bibliografie	242
Vineyard	247
Verwijzingen	249

Voorwoord bij de Nederlandse uitgave

De dag waarop ik dit voorwoord schrijf is een bijzondere voor het koninkrijk der Nederlanden. Het is koninginnedag 2005. Koningin Beatrix is 25 jaar koningin. Zij wordt door vriend en vijand bewonderd voor de vervulling van haar koningschap.

Wanneer mij wordt gevraagd 'Zou je een koning willen?' dan is mijn antwoord 'Dat hangt er maar vanaf wie die koning is.' Mijn gedachten gaan naar Jezus en zijn Koningschap. Hij is zó anders dan alle koningen van alle tijden waar ook ter wereld. Zijn koninkrijk is zó anders dan alle andere koninkrijken door de eeuwen heen op aarde.

Als het over Nederland gaat, willen we denk ik niet graag een alleenheerser als koning of iemand die voor altijd koning blijft. Als het gaat over het koninkrijk van God wel. Jezus is als Koning van het hemelse koninkrijk alleenheerser en koning voor altijd. Hij is boven alles en iedereen verheven en zijn koningschap eindigt nooit.

Het Koninkrijk van God is een uiterst boeiend bijbels thema. Het loopt als een rode draad door de hele bijbel en wordt uiteindelijk volledig vervuld in de Koning, in Jezus Christus, de Zoon van God. De betekenis van zijn koninkrijk wordt in elk geval onderschat, misschien omdat wij het bewust of onbewust vergelijken met andere koninkrijken zoals dat van Nederland.

Derek Morphey neemt ons in zijn boek mee op reis dwars door het Oude en het Nieuwe Testament. Het is een feest van de ontdekking voor wie de betekenis van het Koninkrijk van God voor het eerst ziet en een feest van de herkenning voor wie de betekenis opnieuw ziet en dieper doorgrondt. Het helpt mij de betekenis van het koninkrijk beter te begrijpen én te leven.

Het onderwijs van Derek over het koninkrijk heeft mijn kijk op het leven als christen en de praktijk van het gemeentelven ingrijpend veranderd. Daarom ben ik blij dat de Nederlandse vertaling het licht ziet.

Mag het Koninkrijk van God op een grootse wijze doorbreken in ons land!

Jan Bernard Struik, nationaal directeur Vineyard Benelux
Utrecht, 30 april 2005.

Inleiding

Mijn eigen ontdekking van het koninkrijk van God vond plaats aan het eind van de jaren zeventig van de vorige eeuw. Het was een van de redenen dat ik me een paar jaar later onmiddellijk met John Wimber verwant voelde, omdat de geschriften van George Ladd over het koninkrijk het denken van ons beiden hebben beïnvloed. John bracht de boodschap van het koninkrijk zowel aan Anglicaanse leiders als aan kerken. In de eerste tien jaar na het ontstaan van een aantal bewegingen (De Associatie van Vineyard gemeenten, New Wine en Holy Trinity Brompton) werd het Koninkrijk van God het belangrijkste theologische model. Sindsdien is een nieuwe generatie christenen en christelijke leiders opgekomen. Meestal nemen we voetstoots aan dat deze generatie op hetzelfde fundament verzezen is.

Dingen die je als waar aanneemt en de werkelijkheid vallen niet altijd samen. In de afgelopen vijf jaar heb ik in tien verschillende landen op conferenties van deze bewegingen gesproken over het koninkrijk. Overal was de overtuiging van de leiders dezelfde. We moeten dit fundament nog een keer leggen. Het onderwerp is zo fundamenteel voor de Schrift en onze geestelijke groei, dat we niet kunnen toestaan dat een generatie, een kerk of groep van kerken hier geen weet van heeft.

Karl Barth, de grote Zwitserse theoloog, waarschuwde dat we alleen de naam 'Jezus Christus' en geen enkel ander bijbels thema of principe tot centrale boodschap van de Schrift mogen maken.¹ Christus alleen maakt de hele Schrift tot een eenheid. Wanneer we het Woord van God zien vanuit het perspectief van de centrale plaats van Christus, beseffen we dat de boodschap, de bediening en het zelfbeeld van Jezus onlosmakelijk verbonden zijn met het koninkrijk. Jezus is gekomen om het koninkrijk van God aan te kondigen. Zijn gelijkenissen geven een uitleg van het koninkrijk, en zijn wonderen laten zien dat het koninkrijk aanwezig is. In feite vinden we het thema van het koninkrijk dat door Jezus Christus werd gepredikt, in heel de Bijbel terug, vanaf Mozes tot aan de profeten, en van de evangeliën tot het boek Openbaring. Dit thema maakt de bijbel tot een eenheid.

Confrontatie

Gods heerschappij is eeuwig en universeel. Dit betekent dat Hij de allerhoogste heerser over alle dingen is, was en altijd zal zijn. Hij regeert over de hemelen, de engelen, de planeten, de natuur, de geschiedenis en de hele werkelijkheid. Toch ervaren we zijn heerschappij niet automatisch in ons leven. De komst van het koninkrijk betekent dat God ingrijpt in de loop van de menselijke geschiedenis. Zijn macht breekt door in de mogelijkheden van de mensen en gaat de confrontatie aan met de krachten die Hem weerstaan en mensen gevangen houden. Het verandert de normale gang van zaken in de maatschappij.

Dit overkwam de Israëlieten toen ze in Egypte geknecht werden en daar door occulte krachten geregeerd werden die werkzaam waren in de wrede tirannie van de Farao. De goden van Egypte, de heerschappij van de Farao en zijn leger hielden Israël in slavernij. Toen kwam het koninkrijk. Mozes sprak en de 'Ik ben' van Israël oordeelde de goden van Egypte door middel van plagen, tekenen en wonderen en zijn 'uitgestrekte arm'. De twee machten waren in een strijd verwickeld: de macht van Egypte brokkelde af, en Israël werd bevrijd.

Hetzelfde gebeurde toen Israël Kanaän binnentrok. De legers van Israël raakten slaags met de volken van het land, maar God ging voor hen uit om voor de overwinning te zorgen. Toen de Geest van God David als koning zalfde, versloeg hij elk volk die Israël in onderwerping hield. De vrede van Davids heerschappij was synoniem met de vrede van het koninkrijk. Het bereikte zijn hoogtepunt tijdens de regering van zijn zoon Salomo. De Heer van Israël regeerde in en door zijn gezalfde koningen.

Dit ingrijpen van God bracht Israël tot de belijdenis: 'Onze God regeert!' Toen Israël de heerschappij van God ervoer, begonnen ze te begrijpen dat dit rijk zich uitstrekt over de natuur, vreemde volken, de loop van de geschiedenis, de hemelwezens, de zee, ja, over alles. Maar Gods heerschappij is nog geen garantie voor zijn zegen. Hij handelt volgens zijn soevereine wil. Toen Israël Gods heerschappij misbruikte en verkeerdt interpreteerde, greep Hij op een nieuwe, pijnlijke wijze in: Hij gebruikte vreemde volken om Israël te oordelen en haar weer in gebondenheid te brengen.

In deze situatie ontvingen de profeten de belofte van het koninkrijk, niet als een gebeurtenis die onmiddellijk plaats zou vinden zoals ten tijde van

Mozes, maar als de verzekering dat er een nieuwe tijd zou aanbreken. Deze belofte overtrof alles wat er tot dusverre was gebeurd. God zou nog een keer doorbreken in de menselijke geschiedenis en zijn koninklijke heerschappij openbaren.

De profeten spraken van wonderbaarlijke, geweldige dingen. Een steen die uit de hemel valt, alle koninkrijken van de wereld verpulveren, en vervolgens heel de aarde bedekt. De heerlijkheid van God die helderder straalt dan de zon. De Geest van God die de woestijn tot een paradijs maakt. Gods zalving die op een afstammeling van David rust en Hem met universele kracht doet regeren. Alle volken knielen neer aan zijn voeten. De gevangenen worden bevrijd, de blinden zien, de lammen lopen. Gods volk zal een nieuwe en bijzondere vrede gaan ervaren. Dit is Gods ultieme dag, de dag van zijn komst. Hij verzamelt een nieuw volk van God dat in een nieuwe wereld leeft. Het leven in dit tijdperk zal veranderen in een nieuwe tijd waarin God alleen heerst en al zijn vijanden definitief verslagen zullen zijn.

De ene na de andere profeet sprak van dit nieuwe verbond, van een nieuw priesterschap, een nieuw Jeruzalem, een nieuw volk en een nieuwe dag. Ze wachtten, terwijl ze meedogenloos werden overheerst door de ene buitenlandse macht na de andere. Was Gods toorn zo groot dat Hij hun voorgoed zijn rug had toegekeerd? Eeuwen gingen voorbij, totdat zelfs de profeten hun stem niet meer verhieven. Gods zegeningen in de tijd van Ezra en Nehemia en de vrijheidsstrijd van de Makkabeeën, waren een glimp van wat er beloofd was. Wanneer zou het koninkrijk komen?

Plotseling begonnen er mysterieuze dingen te gebeuren. Een woeste profeet verscheen in de woestijn en voorspelde de komst van de gezalfde. Hij wees op een timmerman uit Nazaret als de vervulling van alle dromen van Israël. Toch begon er in en door deze timmerman iets nieuws te gebeuren. De farao's van die tijd werden nog even gespaard, maar de machten van de duisternis hadden het zwaar te verduren. Lammen liepen, doven hoorden, kreupelen wandelden, zondaars werden vergeven, demonen werden uitgeworpen, doden werden opgewekt, demonische stormen werden met één woord tot bedaren gebracht. De nabijheid van het koninkrijk werd met een niet eerder vertoond gezag.

Hele menigten kwamen naar deze man luisteren. Alles wat Hij deed en zei getuigde van de openbaring van God. Hij sprak voortdurend in gelijkenissen en zaligsprekingen, in spreuken en verhalen over het koninkrijk. Er gebeurde iets dat zonder twijfel van enorm belang was. Hij

sprak op mysterieuze wijze over het koninkrijk, alsof het er reeds was en toch nog moest komen. In sommige opzichten scheen Hij de grenzen te overschrijden van wat de profeten hadden verwacht, en toch leek Hij niet de totale verwachting van het koninkrijk te willen openbaren. In plaats daarvan wees Hij op een beslissende doorbraak die een geweldige ommekeer zou brengen.

Tegenover de mysterieuze wijze waarop Hij het koninkrijk openbaarde, staat de blindheid van het volk en zijn leiders. Was Hij de Messias? Of matigde Hij zich dat alleen maar aan? De blinden beweerden het laatste. God bevestigde het eerste. Gebeurtenissen die pas in de toekomst werden verwacht, de definitieve doorbraak van het koninkrijk vonden plaats in en door Jezus Christus. Het mysterie van zijn persoon en de blindheid van het volk leidden tot een confrontatie die door de profeten was voorspeld, maar door weinigen werd begrepen: zijn boodschap kwam in botsing met de godsdienstige leiders.

Jezus, die door Jesaja wordt beschreven als degene die voor het volk zou lijden, nam de rol van een dienstknecht aan. Hij werd gekruisigd, maar stond weer op, en openbaarde een levensvorm die pas in de toekomstige eeuw werd verwacht. Na de opstanding sprak Hij voortdurend over het koninkrijk en beloofde een verdere doorbraak van Gods heerschappij met kracht. Hij droeg zijn leerlingen op om het koninkrijk tot aan de einden der aarde te verkondigen. Daarna voer Hij ten hemel, en kwam de kracht van de Heilige Geest over de discipelen.

De gebeurtenissen die volgden op Pinksteren, leken op de gebeurtenissen die tijdens Jezus' leven en bediening hadden plaatsgevonden. Opnieuw kwam de doorbraak van het koninkrijk tot uiting in de confrontatie. Het goede nieuws stond lijnrecht tegenover de duisternis van de oude wereldorde. Demonen werden uitgeworpen. Zieken werden genezen. Doden werden opgewekt. Zondaars werden vergeven. In steden en dorpen ontstond er oproer als Jezus koningschap verkondigd werd. De discipelen, die deze gebeurtenissen hebben meegemaakt, getuigen van het koninkrijk. Ze zijn opgetekend in de evangeliën, Handelingen, de brieven en de Openbaring van Johannes

Jezus droeg zijn leerlingen op om het koninkrijk te verkondigen tot aan het einde der tijden aan alle volken. We leven in een tijd waarin de boodschap zich als nooit tevoren verspreidt. De kerkgeschiedenis laat steeds weer zien dat het koninkrijk, van volk tot volk en van generatie op generatie doorbreekt. We wachten aan de ene kant op de definitieve doorbraak van het koninkrijk van God in de menselijke geschiedenis,

wanneer dit tijdperk uiteindelijk plaats maakt voor een nieuwe tijd. God zal het oppergezag hebben in een nieuwe hemel en op een nieuwe aarde. Aan de andere kant is het einde al gekomen in Jezus en door de uitstorting van de Heilige Geest. De kerk leeft van de machten van de toekomstige eeuw, terwijl de machten van deze eeuw om ons heen werkzaam blijven. Het koninkrijk roept ons vanuit de toekomst en breekt met een beslissende oproep in ons door. Het is beslist de moeite waard om heel ons bezit te verkopen om deze ene kostbare parel te krijgen. Laten we daarom gehoor geven aan het woord van Jezus om 'eerst het koninkrijk van God te zoeken' (Mat. 6:33).

DEEL I

De openbaring van het koninkrijk in het Oude Testament

De leer over het koninkrijk van God in het Oude en Nieuwe Testament kan in enkele korte zinnen worden samengevat. Deze helpen ons om het hele thema in het kort weer te geven.

De leer van het Oude Testament laat zich samenvatten in twee uitspraken:

- De Heer is koning.
- De Heer zal koning worden.

Deze worden in het Nieuwe Testament vervangen door de volgende vier uitspraken:

- Het koninkrijk van God zal komen.
- Het koninkrijk van God is gekomen.
- Het koninkrijk van God komt onmiddellijk.
- Het koninkrijk laat op zich wachten.

Het valt op dat deze vier uitspraken verband houden met tijd, zowel met het verleden als met de toekomst. In het Oude Testament was het koninkrijk voor het volk van God in de eerste plaats tegenwoordig (de Heer is koning) en vervolgens zal het in de toekomst komen (de Heer zal koning worden). In het Nieuwe Testament was de aard van het koninkrijk voor het volk van God mysterieuzer.

De twee uitspraken die de leer in het Oude Testament samenvatten, kan men in de meeste gedeelten van het Oude Testament terugvinden. De Heer is koning is de belijdenis van de Pentateuch, de historische boeken en de wijsheidliteratuur. Zij spreken over de gebeurtenissen van de uittocht, de landinname en het Davidische koningschap. De Heer zal komen weerspiegelt de belofte van de profetische geschriften, die voorwaarts keken naar de Messiaanse komst van het koninkrijk nadat er gedurende de ballingschap een eind was gekomen aan het koninkrijk.

Beelden van het koninkrijk

Het denken van de bijbelse schrijvers werd door de grote traditie van de Hebreeuwse profeten gevormd die de werkelijkheid op een unieke manier zagen. Hun visioenen bestonden uit symbolische beelden van de zichtbare wereld. De Schrift staat daarom vol met beelden van het koninkrijk.

In het boek Exodus vinden we het eerste beeld van het koninkrijk: de botsing van twee machten.

Het volgende beeld van het koninkrijk is de verbondsrelatie tussen de zegevierende koning Jahweh en de vazalstaat Israël.

Tijdens de verovering van Kanaän zien we weer dat er twee machten met elkaar in botsing zijn, waarbij de ene de andere binnendringt. De opkomst van het koninkrijk onder David en Salomo is het uiteindelijke resultaat van de verovering. Daaraan hebben we een derde beeld te danken; de Davidische monarchie. Deze keer ontwikkelt de botsing van krachten zich tot een gouden eeuw.

Laten we deze historische gebeurtenissen onderzoeken en zien wat de profeten zagen: gebeurtenissen die verwezen naar het koninkrijk van God.

De Uittocht

In het boek Exodus wordt voor de eerste keer expliciet melding gemaakt van het koninkrijk van God. Er zijn impliciet verwijzingen die teruggaan tot Genesis 1, waar het gebruik van het meervoud (Gen. 1:26) de 'troon-taal' voor God de schepper kan impliceren.² Zulke impliciete verwijzingen vinden we reeds vóór de gebeurtenissen van de uittocht. Maar hier willen we juist de bijbelse leer over het koninkrijk uiteen te zetten zoals die in Exodus duidelijker naar voren komt

De wijze waarop in het boek Exodus het koninkrijk wordt voorgesteld heeft veel te maken met de structuur van het verhaal. De tekst die uitein-

delijk belijdt: ‘de Here regeert voor altoos en eeuwig’ (Ex. 15:18) vormt de climax van een zorgvuldige opbouw. Het is erg verhelderend om vanuit de climax terug te kijken naar wat eraan voorafgaat.

15:18	De belijdenis van het koninkrijk
	↑
15:1-17	Het bevrijdingslied van het koninkrijk
	↑
12:31-14:31	Het koninkrijk breekt door – de militaire strijd
	↑
6:29-12:30	Het koninkrijk breekt door – de geestelijke strijd
	↑
3:1-6:29	De aankondiging van het koninkrijk – de openbaring van de Godsnaam

De openbaring van de goddelijke naam is de basis voor alles wat volgt. Vanuit dit gezichtspunt wordt het verhaal verteld totdat het de climax van de belijdenis van het koninkrijk bereikt. Het verband tussen de goddelijke naam en de openbaring van het koninkrijk is door de hele Schrift heen een terugkerend thema. Het is de openbaring van de goddelijke naam die de komende heerschappij van God aangekondigd. In de naam van God ligt besloten dat het zijn aard is neer te dalen en in te grijpen in het wereldgebeuren. Zijn interventie vindt plaats op twee niveaus: allereerst op het geestelijke, onzichtbare niveau en vervolgens op het militaire, zichtbare niveau. Het resultaat van deze tweedimensionale strijd is de bevrijding van Gods volk. De climax van hun bevrijdingslied is de belijdenis van het koninkrijk. Het hele verhaal vanaf hoofdstuk 3 is daarom het commentaar dat voorafgaat aan de centrale tekst van Exodus 15:18.

De aankondiging van het koninkrijk. De openbaring van de Godsnaam

De Uittocht openbaart de naam of het karakter van God, de koning. De naamgeving van een persoon betekende in het Hebreeuwse denken meer dan alleen maar het kiezen van een naam. Een naam vatte het karakter van een persoon samen. Toen Mozes vroeg: ‘Wat is uw naam?’ vroeg hij in wezen: ‘Wat is uw aard of karakter?’

Toen Mozes deze vraag stelde, zei God tot hem: 'Ik ben die Ik ben' (Ex. 3:13-14). De Hebreeuwse naam voor God in deze tekst is JHWH. In de volgende eeuwen achtte men de naam zo heilig dat maar enkele personen die ooit uitspraken. Dit leidde ertoe dat men uiteindelijk niet meer wist wat de klinkers waren. Niemand weet werkelijk hoe de naam werd uitgesproken. Oudere vertalers gebruikten Jehovah. Tegenwoordig denkt men aan Jahweh. Wat de correcte uitspraak ook mag zijn, de betekenis van de naam is veel belangrijker. Deze is afgeleid van het Hebreeuwse werkwoord 'zijn' (Ik ben), dat op unieke wijze verwijst naar de tijdsvorm van 'zijn' in verleden, heden of toekomst. Toen Mozes naar de goddelijke naam vroeg, en als antwoord 'Ik ben' hoorde, kan dat als volgt vertaald worden:

Ik was die Ik was
Ik ben die Ik ben
Ik zal zijn die Ik zijn zal.

Let op de nadruk op de naam in Exodus 6:6. De Hebreeuwse grammaticale constructie betekent letterlijk: "Zeg daarom tot de Israëlieten: 'Ik ben de Ik ben die Ik ben. Ik zal u van het juk van de Egyptenaren bevrijden.'"

Wie verder onderzoekt hoe dit werkwoord in het Oude Testament wordt gebruikt, ontdekt dat dit vaak het 'woord van de Heer' beschrijft dat tot een bepaalde profeet komt (Jer. 1:4; Ez. 1:3). In ieder geval heeft het de betekenis van 'tegenwoordig worden'. Wanneer het woord tot de profeten kwam, betekende het dat hetgeen ze zeiden iets ingang zette. Hun woorden waren daden of gebeurteniswoorden. We zouden kunnen zeggen dat het woord inhoudt dat iemand op een dynamische wijze aanwezig is of eraan komt om aanwezig te zijn. Het betekent dat God in de situatie tegenwoordig is binnengegaan. Hij is de geschiedenis binnengekomen. Hij is nu tegenwoordig: Hij 'is' in een speciale zin. Hier gaat het om wanneer de bijbel spreekt over God die tot zijn volk 'komt'.³

Woorden ontlenen hun betekenis aan het verband waarin ze staan. De context is hier dan ook van cruciaal belang. De noodkreet van de Israëlieten in hun slavernij heeft God bereikt. Hij kondigt zijn bedoeling aan om neer te dalen en met tekenen en wonderen tussenbeide te komen. Hierdoor komt Hij oog in oog te staan met de historische situatie en Hij doorbreekt die (Ex. 3:7-15; 6:2-8). De hele passage is het commentaar op en de nadere verklaring van de Godsnaam.⁴

Indien men het hele betekenisveld van deze naam in één zin zou samenvatten, zou het als volgt zijn:

Ik was, Ik ben, en Ik zal zijn, degene die van generatie op generatie aanwezig is, in de situatie van de mens binnenkomt, om te bevrijden van gebondenheid en vrijheid te geven.

Het koninkrijk breekt door - de geestelijke strijd

De boodschap van Exodus is dat er twee koninkrijken met elkaar in conflict zijn: de macht van God tegenover de macht van de duisternis, de macht van Jahwe tegenover de macht van Egypte. Wanneer we spreken over het Koninkrijk van God, zeggen we dus iets over macht, strijd, verovering en overwinning.

De weg die de Schrift volgt, is eerst het onzichtbare en daarna het zichtbare te tonen. Als de onzichtbare strijd eenmaal gewonnen is, vertaalt zich dat in de zichtbare strijd. Voorbidders begrijpen dit gegeven. Achter de politieke en militaire macht van Egypte gingen de geestelijke machten van de duisternis schuil. Het verhaal van de slangen (Ex. 7:10-12) is een treffend voorbeeld van de geestelijke strijd. De slangen van de magiërs symboliseerden hun occulte kracht. Aärons staf verslond hun staven. De symbolische betekenis hiervan kon niet duidelijker zijn.

De Heer verklaarde dat Hij alle goden van Egypte zou oordelen (Ex. 12:12). Iedere Egyptische god had een fysieke representatie of symbool. De plagen (Exodus 7-11) communiceren dan ook de boodschap: 'Jullie goden zijn verslagen.' Hieronder volgen enkele duidelijke voorbeelden.

De Egyptenaren geloofden dat de Nijl de heilige woonplaats van de Nijlgod Ha'pi was. Tijdens de eerste plaag stierf de Nijlgod: Ha'pi veranderde in bloed. Tijdens de tweede plaag kwam er een onbeheersbare menigte kikkers opzetten. De kikker was het symbool van Heqit, de godin van de vruchtbaarheid. Heqit begon, in plaats van te zorgen voor de vruchtbaarheid van de gewassen en het vee, zelf te vermenigvuldigen. Tijdens de vijfde plaag begon het vee te sterven. De stier was aan Apis gewijd, de koeien aan Isis en de ram aan Ammon. De representaties van de drie Egyptische goden werden uitgeroeid. Tijdens de zevende plaag werd de hemel, de verblijfplaats van de goden, in verwarring gebracht. Een van de hoogste goden in Egypte was de zonnegod Ra. Tijdens de negende plaag werd Ra verduisterd. In het Egyptische geloof was het feit dat de farao en zijn eerstgeboren zoon als godenzonen werden beschouwd misschien wel het belangrijkste. Dit was de basis van hun ge-

zag. De dood van de eerstgeboren zoon van de farao tijdens de tiende plaag representeerde de dood van een godheid.

Aan iedere plaag ging een voorspelling van Mozes vooraf dat deze plaag zou plaatsvinden. Daarom konden de Egyptenaren onmogelijk geloven dat de gebeurtenissen toeval berusten. De farao kon het eenvoudigweg niet ontkennen dat er een hogere macht achter de gebeurtenissen schuilging. De God van Israël openbaarde zich als de soevereine Heer van de natuur. De voorspelling, het tijdstip en de intensiteit van de gebeurtenissen vonden plaats op zijn bevel. Hij betoonde zichzelf de Koning over de natuur en de goden van Egypte.

Het koninkrijk breekt door – de militaire strijd

Nadat de Heer de machten van Egypte in de hemelse gewesten had verslagen, versloeg Hij ze op het militaire front. Toen de paarden en ruiters van de farao met hun wagens de zee ingingen, deed de Heer de wateren terugvloeien zodat ze verdronken. Deze overwinning van God was de definitieve bevrijding van Israël.

Het bevrijdingslied van het koninkrijk

Het eerste wat in dit bevrijdingslied opvalt, is het herhaaldelijk gebruik van de Godsnaam. Wanneer men de inleiding van de NBV-bijbelvertaling leest, ziet men dat de NBV, telkens wanneer Jahweh voorkomt, HEER gebruikt in plaats van Heer, dat wordt gebruikt wanneer de Hebreeuwse naam *Adonai* (Heer) voorkomt. Het is opmerkelijk hoe vaak in dit lied de naam wordt uitgesproken (Ex. 15:1, 2, 3a, 3b, 6a, 6b, 11, 16, 17b, 17c, 18). Het lied geeft een nadere verklaring van de naam of het karakter van God, zoals die bij de brandende braamstruik aan Mozes werd beloofd en geopenbaard. Nu kent en ervaart het volk Israël die naam. Het gezang eert God, de Strijder die oorlog voert tegen de farao en hem verslaat. Het is een loflied op de bevrijding. Voor het eerst was een slavenvolk vrij geworden. De farao, de koning van Egypte, hield de kinderen van Israël in gevangenschap. De Heer confronteerde de farao met de eis dat hij Israël moest laten gaan. De farao weigerde, wat leidde tot een totale oorlog, die op overtuigende wijze door de HEER werd gewonnen.

De belijdenis van het koninkrijk

De climax van het lied is Mirjams belijdenis: 'De HEER zal voor eeuwig regeren' (Ex. 15:18).

Het Hebreeuwse woord *melek*, 'koning', komt van *malak*, 'koning zijn, regeren'. Net zoals bij de Godsnaam is het een dynamisch concept, dat verwijst naar heerschappij, regering en macht. Het 'koninkrijk van God' verwijst alleen in een secundaire zin naar het rijk of gebied waarover de koning regeert.⁵ De heerschappij van God is niet plaatsgebonden maar een gebeurtenis: Gods interventie of doorbraak in de aangelegenheden van mensen.⁶

Wat betekent dit?

De koning is er voor zijn mensen: hij hoort hun noodkreten en komt voor hen tussenbeide. De koning is tegen de onderdrukker van zijn mensen: hij verklaart de heilige oorlog aan de goden en machten van Egypte. De koning is een machtig *krijgsh heer* die door strijd bevrijding brengt. Mozes schetst het volgende beeld van de Heer: 'Hij is gekomen van Sinai, Hij is in lichtglans verschenen van het gebergte Paran en gekomen uit het midden van heilige tienduizenden' (Deut. 33:2-5). Hij komt omdat Hij zijn mensen liefheeft. De regering van de koning betekent *vrijheid* voor zijn volk. De zee scheidt hen van de gevangenschap. Wanneer zij beseffen dat ze uiteindelijk vrij zijn, kunnen ze niet anders dan feestvieren. De God van Israël is Koning en Verlosser. Zijn koninkrijk brengt bevrijding.

Mensen die onderdrukt zijn geweest, identificeren zich gemakkelijk met de Uittocht. Toen de vroege kolonisten in Zuid Afrika zich ingesloten en onderdrukt voelden door het Britse imperialisme in de Kaap, trokken ze het binnenland in. Ze zagen zichzelf als de kinderen van Israël die uit Egypte werden geleid. Onderdrukten in Latijns-Amerika zien hun zoektocht naar bevrijding uit onderdrukkende structuren als een andere Exodus. De zwarten van Noord-Amerika en van Zuid-Afrika voelden zich op dezelfde manier aangesproken door het beeld van de Exodus. Deze identificaties zijn mogelijk omdat de Exodus een machtig symbool is van Gods ingrijpen in de geschiedenis en in de aangelegenheden van mensen. Hij is geen God die ver weg is. Hij is de actieve, dynamische God die in onze wereld doordringt en zeer betrokken is bij mensen. We moeten hier echter aan toevoegen dat er gedurende de tijd van Mozes veel onderdrukte volken waren. God verkoos echter om juist Israël te bevrijden omdat dit zijn verbondsvolk was.

Het beeld van het koninkrijk in Exodus verwijst naar de vervulling van het koninkrijk in Jezus Christus. Het evangelie van Matteüs laat zien dat Jezus de tweede, grotere Mozes is. Zoals God neerdaalde en voor zijn volk Israël tussenbeide kwam, greep Hij ter wille van de verloren mensheid in Jezus Christus opnieuw in. Hetzelfde besef van conflicterende

machten zien we in de bediening van Jezus. Toen Hij demonen uitwierp, zieken genas, de storm tot bedaren bracht en doden opwekte, drong hij door tot in de gevangenis van de sterke man om de gevangenen te bevrijden.

Christenen zijn mensen die terug kunnen kijken op de Uittocht als het eerste beeld van de bevrijding die ze in Christus hebben ervaren. Misschien herinner je je hoe je leven eruitzag voordat Christus ingreep. Wat kan de pijn en ellende van een leven zonder God onderdrukkend zijn. Ook u kunt de doorbraak van het koninkrijk in en door Jezus Christus ervaren. Zoals God in zijn genade ingreep in de Uittocht, heeft Hij in Jezus Christus 'genade op genade' geopenbaard.

Het koninkrijk en het verbond

Het tweede beeld van het koninkrijk treffen we aan in het Sinaïtische verbond dat door Jahweh wordt geïntroduceerd als Hij tot Mozes roept: 'U zult voor Mij een koninkrijk van priesters zijn en een heilige natie' (Ex. 19:3,6). De Heer bevrijdde Israël door de Uittocht zodat het zijn volk kon worden en een verbond met Hem kon aangaan. Israël was gebonden aan het verdrag met de farao met betrekking tot contract- en slavenarbeid. Jahweh versloeg de farao in de strijd en als de zegevierende koning of soeverein ging Hij een verbond aan met de overwonnen natie: echter niet met Egypte, maar met Israël. Het Sinaïtische verbond is een koninkrijksverbond. Het is een verdrag dat de voorwaarden aangeeft waaronder de zegevierende Heer met het overwonnen volk wil omgaan.

Aan het begin van de vorige eeuw hebben archeologen in een dorp genaamd Bogazköy de archieven van het oude Hethitische rijk opgegraven. Daarna volgden er talrijke soortgelijke ontdekkingen in het oude Mesopotamië en Egypte. Vooral de internationale verdragen van de Hethitische archieven zijn in dit verband interessant. Soms gingen volken vriendschapsverdragen aan op basis van wederzijds respect. Dit waren verdragen waarin de partijen gelijkwaardig waren. Bij andere gelegenheden ging de soeverein van een zegevierend volk een verdrag aan met een overwonnen volk waarbij de partijen niet gelijkwaardig waren. Kenners van het oude Oosten noemen die verdragen 'sovereiniteitsverdragen'.

Deze internationale verdragen volgden duidelijk omschreven gebruiken van het land waar ze werden afgesloten. Een modern voorbeeld zouden de formulieren zijn die gebruikt worden in huur- of koopcontracten. Het gedrukte formulier houdt zich altijd aan bepaalde legale en

sociale gebruiken, waarbij alleen de namen, adressen, voorwaarden en rentevoet verschillen.

Het Sinaïtische verdrag sloot aan bij de gebruiken van die tijd. Egypte werd overwonnen om Israël te bevrijden van zijn contractueel vastgelegde arbeidsovereenkomst zodat het een nieuw verbond met Jahweh kon aangaan. Israël had niet langer de status van een slavenvolk, maar werd nu een koninkrijk. Geen andere soevereine vorst leefde te midden van het volk dat hij had veroverd. Hij regeerde op afstand, in zijn eigen land over het overwonnen volk. Maar deze soevereine vorst, de Heer, leefde als koning onder het overwonnen volk. Zijn relatie met Israël werd bepaald door een heel nieuw soort soevereiniteitsverdrag (Deut. 4:32-34).

God sloot zich aan bij de sociale en legale gebruiken van die tijd om het voor Israël mogelijk te maken de aard van hun relatie te begrijpen. Zijn ingrijpen schiep een nieuwe, duidelijk omschreven relatie met eden, getuigenissen, zegeningen en vloeken, voorwaarden, statuten en bevelen. Omdat Hij hun koning was geworden, stond hun relatie met Hem vast (Deut. 7:7-9; 10:14-17).⁷

We moeten even een pas op de plaats maken om de relatie tussen het koninkrijk en het verbond helder te krijgen. Gewoonlijk wordt het thema van het verbond als de meest fundamentele bijbelse theologie beschouwd. Reformatorische theologen hebben als een getuigenis daarvan de aandacht gevestigd op het Oude en Nieuwe Verbond of Testament. In het Oude Testament worden de verbonden van de schepping en verder met Noach, Abraham, Mozes en David als een sleutel beschouwd tot de leer van de Schrift. Maar hoewel dergelijke visies nog steeds veel gehoor vinden, kan men er niet omheen dat de verbondsrelatie tussen Jahweh en Israël een uitdrukking is van de komst van het koninkrijk. Omdat de 'Ik ben' tegenwoordig werd en Israël in staat stelde om de belijdenis 'De HEER zal regeren' uit te spreken, en omdat Hij hen uit Egypte bevrijdde als een zegevierende, soevereine koning, werden zij zijn verbondsvolk. De voorwaarden van het verbond zijn eenvoudigweg de voorwaarden van de relatie tussen een heer en zijn vazal. Het koninkrijk schept het verbond.

Het koninkrijk en de landinname

Het derde duidelijke beeld van het koninkrijk treffen we aan in de verovering van het beloofde land en het koningschap van David. De Heer, de koning in het midden van Israël, schenkt hun de overwinning als ze

Kanaän binnentrekken. Psalm 47 bezingt de Heer als de 'grote koning over heel de aarde' die de volken onder ons zal onderwerpen en de volken onder onze voeten (verzen 2-3). Onder Jozua kreeg iedere stam zijn deel, de erfenis die Israël had gekregen (vers 4). Leerde Israël bij de Uittocht God kennen als koning over Egypte en de natuur, tijdens de landinname zag het zijn heerschappij over 'de volken'. Door zijn macht werden alle volken waartegen Jozua ten strijde trok onderworpen.

Het Davidische koningschap

De periode van de Richteren vormt een hiaat tussen de verovering onder Jozua en de overwinningen onder David. Het koningschap van David is echter de werkelijke vervulling van de beloften, die God aan Mozes had gedaan over het goede leven in het beloofde land. Er zijn drie belangrijke teksten over het koningschap van David: Psalm 2, 2 Samuël 7-8 en 1 Koningen 4.

Psalm 2

Deze keer vindt de confrontatie niet plaats tussen twee koninkrijken. Alle koninkrijken van de wereld staan op tegen de Heer, de allerhoogste koning (Ps. 2:1-2). Maar de kracht van de Heer is overweldigend. Hij lacht als Hij de naties berispt en verschrikt, want ze worden gemakkelijk vernietigd (verzen 4-5, 12).

In de Davidische monarchie zou God niet langer door een profeet als Mozes spreken. Hij zou vanuit de hemel regeren door de koning die Hij op aarde had aangesteld en die Hem representeerde. Dit was een breuk met het verleden die Samuël niet goed kon vatten. Voor hem kon alleen Jahweh koning zijn. Wanneer Israël net als de andere volken een aardse koning zou hebben, deed ze daarmee afstand van de unieke relatie die ze met de Heer had (1 Sam. 8:4-9; 19-22). Maar Samuël moest zijn ideeën bijstellen en de voorwaarden van een nieuwe manifestatie van het koninkrijk op schrift stellen (10:25). Er zouden in feite twee koningen zijn: een in de hemel en een op aarde. De Heer zou regeren door de koning die Hij had aangesteld.

De term Messias, 'de gezalfde', was de Israëlitische aanduiding voor hun koning. David was de eerste 'gezalfde'.⁸ Psalm 2, de Messiaanse Psalm, zet de roeping en het gezag van de koning van Israël uiteen. Het is zijn aanstellingsbrief. 'Ik heb immers mijn koning gesteld over Sion, mijn heilige berg' (vers 6). God zegt tot hem: 'Mijn zoon zijt gij; Ik heb u heden verwekt' (vers 7). De koning kan vanuit deze bevoorrechte

positie de koning onder wiens gezag hij staat en die hij vertegenwoordigt om macht vragen. Met deze zalving zal hij over de volken heersen en ze zelfs verpletteren en onderwerpen (verzen 7-9).

2 Samuël 7-8

Er zijn duidelijke parallellen tussen de Uittocht en de instelling van het Davidische koningschap. De gebeurtenissen bij de Uittocht vonden in deze volgorde plaats:

- De aankondiging van het koninkrijk dat in de Godsnaam besloten ligt,
- De doorbraak van het koninkrijk door geestelijke en militaire strijd, en
- Het bevrijdingslied van het koninkrijk.

Bij het koningschap van David zien we het volgende:

- De profetische belofte van het koninkrijk,
- De oorlogen in het koninkrijk van David, gevolgd door
- De gouden eeuw van het koninkrijk onder Salomo.

De eerste twee fasen zien we in 2 Samuël 7 en 8. De belangrijkste tekst voor de derde fase is 1 Koningen 4.

2 Samuël 7

Het hoofdstuk gaat over de belofte die de profeet Natan uitsprak met betrekking tot het koninkrijk. Het zit ingeklemd tussen twee fasen van strijd en overwinning. David had juist de opstanden neergeslagen die zijn koningschap over heel Israël in de weg stonden (7:1). Het volgende hoofdstuk beschrijft zijn overwinningen over de omringende volken. Het hoofdstuk zelf valt in de twee gedeelten uiteen: de profetische belofte (verzen 5-17) en de reactie van David (verzen 18-29).

In deze profetie vinden we enkele belangrijke punten:

- Er wordt gespeeld met het woord 'huis'. David wil een letterlijk 'huis' of een tempel voor de Heer bouwen, maar de Heer is van plan om een 'huis' of dynastie voor David te bouwen (verzen 5-7; 11b-16).
- Als je David een 'huis' of dynastie geeft, dan geef je hem een grote naam, 'zoals de namen van de groten der aarde' (vers 9). Dit laat Davids gerichtheid zien, namelijk het verhogen van de grote naam van de HEER.
- Zo is er 'huis' en 'Huis' en 'naam' en 'Naam'.

Bij het 'huis' en de 'naam' gaat het in wezen om het oprichten van het koninkrijk. De dynastie, of zoonschap of de familielijn van de koningen na David kent de goddelijke belofte die over hen is uitgesproken: 'Die zal

mijn naam een huis bouwen, en Ik zal zijn koninklijke troon voor immer bevestigen... uw huis en uw koningschap zullen voor immer bestendig zijn voor uw aangezicht, uw troon zal vast staan voor altijd' (verzen 13,16). Huis, naam en koninkrijk zijn onderling uitwisselbaar.

– De basis van het koningschap, zoals verwoord in Psalm 2, is het aangenomen worden als zoon. We vinden hier dezelfde woorden: 'Ik zal hem tot een vader zijn, en hij zal Mij tot een zoon zijn' (vers 14, Ps. 2:7).

De reactie van David is in overeenstemming met de aard van de belofte.

Dat de Heer Davids naam verhoogt (vers 9) brengt David er op zijn beurt toe om de naam van de Heer te verhogen. We hebben opgemerkt dat daar waar in de vertaling HEER of HERE staat, in het Hebreeuwse origineel JHWH staat. Waar JHWH staat samen met Adonai, wordt 'Here HERE' vertaald. Waar JHWH samen met Zebaoth staat, luidt de vertaling 'de HERE der heerscharen'. 'Deze vertalingen geven de betekenis van het Hebreeuws weer, namelijk "hij die soeverein is over alle machten in de hemel en op aarde, speciaal over de legerscharen van Israël".⁹ Ook hier wordt de naam van God in verband gebracht met het koningschap. Deze naam vormt de rode draad in Davids reactie. 'Here HERE' vinden we in de verzen 18, 19, 20, 22, 28 en 29. 'De HERE der heerscharen' staat in de verzen 26 en 27. 'Here' lezen we in de verzen 24 en 25. God heeft iets gedaan om 'zich een naam te maken' (v. 23). David gebruikt een brede woordkeus om de Godsnaam te omschrijven op de verschillende manieren waarop hij God heeft leren kennen.

David is zich zeer bewust van het bijzondere voorrecht het komende koninkrijk te mogen ontvangen. Wanneer God doorbreekt met het koninkrijk is dat geen gebruikelijke manier waarop hij omgaat met mensen. (vers 19). Dat zijn de momenten dat Jahweh duidelijk tegenwoordig wordt, en het wezen van zijn bijzondere naam openbaart. Dit 'zijn grootse dingen' (vers 21). Het onderscheidt niet alleen Jahweh, zodat geen andere god met Hem vergeleken kan worden (vers 22), maar laat ook Israël zien als een waarlijk uniek volk dat door de eerste, grote komst van het koninkrijk tijdens de Uittocht bevrijd is (vers 23). De taal herinnert aan het Lied van de Zee (Ex. 15:11).

De basis van het komende koninkrijk is de belofte van God. David reageert bijna uitsluitend met aanbidding en lofprijs. David doet alleen voorbede als hij zegt: 'Doe zoals Gij gesproken hebt' (vers 25). Dit is amper een moeilijk verzoek, want Jahweh moet, wil Hij zijn belofte vervullen, eenvoudigweg zichzelf zijn, trouw zijn aan zijn grote naam.

Hoewel het begrip ‘verbond’ niet specifiek genoemd wordt, speelt het impliciet in de hele passage een rol. Het is het duidelijkst aanwezig in wat velen de verbondsformule hebben genoemd: ‘Israël is uw volk geworden en U bent hun God geworden’ (v. 24), uiteindelijk krijgt dit gestalte in de eeuwige stad van God (Op. 21:3).

2 Samuel 8

De geestelijke, niet met blote oog zichtbare basis van het koninkrijk is geopenbaard in de profetische belofte, waarin de naam en de namen van God gebundeld zijn als het fundament van het koningshuis. Hoofdstuk 8 neemt ons mee door de zichtbare, militaire uitdrukking van het koninkrijk. Het heeft een terugkerend refrein: ‘De HERE gaf David de overwinning overal waar hij heentrok’ (verzen 6,14). Dat stelde hem in staat om zijn vijanden te onderwerpen, hen tot zijn onderdanen te maken en hen belasting op te leggen (verzen 1, 2, 6, 11, 14). Het hoofdstuk is een kroniek van Davids overwinningen over alle omringende volken. Vers 15 vormt de climax: ‘Toen David over geheel Israël koning was geworden, handhaafde hij recht en gerechtigheid onder zijn gehele volk.’ Het functioneert op dezelfde wijze als Exodus 15:18. De hele hiervoor vermelde vertelling vormt er een commentaar op!

De regering van Salomo

1 Koningen 4

Dit hoofdstuk beschrijft het koninkrijk van Salomo op zijn hoogtepunt en geeft ons een beeld hoe het Koninkrijk zou moeten zijn. Ieder gedeelte beschrijft een ander aspect van Salomo’s regering. Omdat Salomo de representatieve koning was, beschrijft zijn regering de verschillende facetten van het koninkrijk van God die in zijn tijd duidelijk voor het voetlicht treden.

De viering en vermenigvuldiging van het koninkrijk

God beloofde Abraham dat Israël als het zand van de zee zou zijn; onder Salomo begon dat te gebeuren. Dit was een volk dat in opkomst was, dat at, dronk en gelukkig was (verzen 20-21). Het was een feesttijd: Gods feest. Ze proefden van het Messiaanse feestmaal, stonden in het volle leven en waren voorspoedig omdat Salomo’s heerschappij Gods regering weerspiegelde. Omdat Israël het koninkrijk van God had, kenden ze dit alles!

De voorspoed van het koninkrijk

Een Oosterse vorst werd beoordeeld naar de pracht van zijn hof. Hoe groter de banketten die hij aanrichtte en hoe meer staatsambtenaren, buitenlandse hoogwaardigheidsbekleders en ambassadeurs hij had, des te groter was zijn aanzien. Salomo's koninkrijk strekte zich uit van Tifsach tot Gaza en zijn invloed reikte nog verder dan zijn directe heerschappij. Zijn hof bestond uit meer personen dan de VN, wanneer alle leden daar voor een zitting bijeen zijn. Aan Salomo's hof werden dagelijks dertig kor fijn meel, zestig kor meel, tien gemeste runderen, twintig weiderunderen, honderd schapen, verder herten, gazellen, damherten en gemeste kalveren genuttigd. Wat een feestmaal! De koningin van Scheba was diep onder de indruk van Salomo's wijsheid en voorspoed (1 Kon. 10:4-7).

De vrede van het koninkrijk

Het Hebreeuwse woord voor vrede, *sjalom*, betekent veel meer dan de afwezigheid van oorlog. Het gaat om totaal welzijn in ieder aspect van het leven: gezondheid, huwelijk, kinderen (veel kinderen!), de relatie met je buur, de oogst, kuddes, wijngaarden, fruitbomen, het weer, aanbidding en viering. Niet alleen stond het koninklijke hof hoog in aanzien, maar ook iedere Israëlitische familie leefde onder zijn eigen wijngaard en zijn eigen vijgenboom. Ze ervoeren *sjalom*, puur vanwege de kracht van Salomo's regering, die tot uiting kwam in zijn militaire apparaat en efficiënte economie (1 Kon. 4:25-28).

De levensstijl van het koninkrijk

Israël maakte geen onderscheid tussen het materiële en het geestelijke. De luister van het koninkrijk hield veel meer in dan materiële voorspoed. God gaf Salomo veel wijsheid en inzicht (verzen 29-31). Omdat hij Gods koning was, zag hij dingen vanuit het perspectief van het koninkrijk. Wanneer het denken van een mens door het koninkrijk gevormd is, wordt hij een grote visionair, een groots denker. In een sprekende vergelijking vestigt de tekst hier de aandacht op: het volk wordt vergeleken met het zand op het strand (vers 20). Zo is de geest van hun koning (vers 29). De omvang van het volk is een graadmeter voor de ruimdenkendheid van de koning. Het is niet mogelijk de wereld, de schepping, de mensheid en het leven door de ogen van het koninkrijk te zien en onbeduidend of kleingeestig te blijven.

Salomo sprak drieduizend spreuken uit (vers 32). Het is opvallend hoe praktisch de richtlijnen voor het alledaagse leven zijn in de uitspraken in het boek Spreuken, die grotendeels aan Salomo worden toege-

schreven. Het leven in het koninkrijk is zowel glorieus als heel eenvoudig en praktisch.

Salomo schreef 1005 liederen (vers 32), waarmee hij blijk geeft van de Messiaanse zalving. We moeten bedenken dat het Hooglied, dat aan Salomo wordt toegeschreven, een van de meest ongeremde stukken romantische en uitgesproken erotische literatuur is. De meeste liederen die hij schreef, evenals die van zijn vader David, waren echter bedoeld voor aanbidding. Dat de liederen van Salomo, die uitdrukking geven aan het koninkrijk, zowel romantisch als geestelijk van aard weerspiegelt de Hebreeuwse levensbeschouwing dat heel het leven onder de heerschappij van God staat. Wanneer het koninkrijk tot je komt, worden al je relaties veranderd, niet alleen de 'geestelijke'.

Hij sprak over bomen, vee, vogels, kruipend gedierte en vissen (vers 33). Er was geen element in de schepping waar hij geen inzicht in had. Dit weerspiegelt het Hebreeuwse begrip van de heelheid van het leven dat voortvloeit uit de heerschappij van God. Het koninkrijk omvat de totale ervaring van de mens in als de dienaar van God. De heerschappij van God is van toepassing op ieder denkbaar gebied van ons menselijk leven.

Het koningschap van David luidde een periode van grote aanbidding in. David stelde de traditie in van musici en zangers en Salomo bouwde een schitterende tempel. Veel psalmen vinden hier hun achtergrond: het geloof van Israël, dat ontstond uit deze gouden eeuw van koninkrijksmacht. Toen volgende generaties gebukt gingen onder vreemde overheersing, beleden zij hun geloof in God de koning, te beginnen met de Uittocht, de landinname en de uitbreiding van het koninkrijk onder David. God is koning over de ganse aarde (Ps. 47:7) en is gezeten op een luisterrijke troon in zijn hemelse tempel (vers 8). De Heer is koning omdat Hij ingrijpt in de loop der geschiedenis. Hoe beter we de reikwijdte van Gods rijk begrijpen, des te beter zien we hoe verheven zijn troon is. Duizenden engelen omgeven Hem en zijn tegenwoordigheid is ontzagwekkend. Hij is 'bekleed met majesteit' (Ps. 93:1) en regeert met kracht. Zijn heerschappij is eeuwig en universeel, en strekt zich uit over alle volken en de gehele natuur (Ps. 145:13).¹⁰

Hoe ervaren we Gods regering?

Gods ingrijpen brengt altijd vrijheid: van de slavernij in het boek Exodus, van het ronddolen in de woestijn en van vreemde overheersing vóór de tijd van David. Het koninkrijk stelt de norm van rechtvaardigheid. Wie God als koning erkent, leeft onder zijn wijs en rechtvaardig bestuur

in plaats van onder onderdrukkende tirannie (Ps. 96:10). God verschaft de verdrukten recht en geeft voedsel aan de hongerigen. Hij bevrijdt de gevangenen, waakt over de vreemdeling en steunt wees en weduwe (Ps. 146:7, 9, 10; 99:4). Gods heerschappij omvat ons hele leven: ons gezinsleven, het gemeenschapsleven, internationale betrekkingen, voorspoed, poëzie, levensfilosofie en de wonderen van de natuur. Deze Davidische *sjalom* wijst boven zichzelf uit naar de volle expressie ervan in Jezus, de Zoon van David.

Het Davidische beeld leert ons dat we de heerschappij van Jezus niet mogen beperken tot een louter 'geestelijke' en persoonlijke ervaring. Als het koninkrijk in het Israël al zo'n enorme reikwijdte had, hoeveel te meer moet dan de heerschappij van Jezus zijn kerk vervullen! Christus moet Heer over heel ons leven zijn. We weten dat de gouden eeuw in de tijd die voorafgaat aan de definitieve komst van het koninkrijk, nog niet is aangebroken. Het zal pas volledig gestalte krijgen wanneer de koninkrijken van deze wereld het koninkrijk van Jezus Christus zijn geworden. Maar als we eenmaal dit beeld van het koninkrijk hebben begrepen, kunnen we nooit met minder tevreden zijn. Onze visie van de werkelijkheid zal zich altijd uitstrekken naar het hoogste doel en onze hele levenshouding vorm geven.